

4691 SAYILI KANUN VE 5746 SAYILI KANUN KAPSAMINDAKİ ŞİRKETLERİN GİRİŞİM SERMAYESİNE YATIRIM YAPMA ZORUNLULUĞU

GİRİŞ

3 Şubat 2021 tarihinde yürürlüğe giren 7263 Sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu Kapsamında istisna edilen kazançları tutarı ve 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında yıllık beyanname üzerinden yararlanılan indirim tutarı 1.000.000 Türk lirası ve üzerinde olan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, bu tutarların yüzde ikisinin girişim sermayesi olarak değerlendirilmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıkları ile kuluçka merkezlerine yatırım yapma zorunluluğu, 7263 sayılı değişiklik getiren kanunla, 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'na eklenen Ek 3'üncü madde ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3'üncü maddesine eklenen 14'üncü fıkra ile getirilmiştir.

UYGULAMA USUL VE ESASLARI

1/1/2022 tarihinden itibaren verilecek yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamesinde;

• Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde elde edilen istisna kazancı 1.000.000 Türk lirası ve üzerinde olan ve,

• Ar-Ge İndirimi 1.000.000 Türk lirası ve üzerinde olan

gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri uygulama kapsamı içine girmektedir.

Bilindiği üzere 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun Geçici 2. maddesi uyarınca Teknoloji geliştirme bölgelerinde (teknoparklarda) faaliyet gösteren mükelleflerin, münhasıran bu bölgelerdeki yazılım, tasarım ve araştırma-geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları 31/12/2028 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden istisna bulunmaktadır. Yine 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3'üncü maddesi gereği Ar-Ge ve tasarım harcamalarının yüzde 100'ü oranında Ar-Ge tasarım indirimi uygulanmaktadır. Diğer bir ifade ile yapılan Ar-Ge ve tasarım harcamalarının tamamı vergi matrahından indirilmektedir.

Uygulamaya 2021 yılı kazançlarından başlanılacak olup bu husus Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde açık olarak belirtilmiştir. Faydalanılan istisna veya Ar-Ge indirim tutarının yüzde ikisinin, pasifte geçici bir

hesaba aktarılması ve pasife aktarılan tutarın 31.12.2022 tarihine kadar girişim sermayelerine, sermaye olarak yatırılması gerekmektedir.

Pasifte aktarılması gereken tutar yıllık bazda 20.000.000 Türk lirası ile sınırlandırılmıştır.

Aktarılması gereken tutarın, geçici hesabın olduğu yılın sonuna kadar;

•Türkiye’de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması ya da,

•Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veyahut da,

•4691 Sayılı Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan diğer girişimcilere sermaye olarak konulması şarttır.

İfade etmek gerekir ki şirketlerin girişim sermayesi uygulamasında doğru yatırım alanına yönlendirilmesi önemlidir.

Burada yatırım yapacak olan şirketlerin, fonların seçiminde kâr beklentisi, yasal yükümlülükler ve vergi avantajları dikkatle değerlendirilmelidir.

Dolayısıyla yatırım safhasında işletme seçiminde yatırımcının yatırım yapma sürecinde; şirketin, girişimcinin, iş fikrinin ve pazarın araştırılması şirketin mali tablolarının ve hukuki belgelerinin incelenmesi ve inceleme sonunda en iyi kararın verilmesine yönelik durum tespiti (Due Diligence) yapılması yerinde olacaktır.

1.Yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda uygulanacak müeyyide

Yatırım için ayrılacak tutarın ilgili yılın sonuna kadar aktarılmaması durumunda, 4691 ve 5746 sayılı Kanunlara göre faydalanılan istisna veya indirim % 20 si bu kapsamda değerlendirilmeyecek ve buna göre söz konusu tutar nedeniyle zamanında alınmayan vergiler vergi zıyaı cezası uygulanmaksızın tarh edilecektir.

2.Uygulama ile ilgili muhasebe kayıtları

7263 Sayılı Kanun’la getirilen düzenlemeye ilişkin bu tarihe kadar muhasebe kayıtlarının nasıl olması gerektiğini ifade eden bir açıklama yapılmamıştır.

Bununla birlikte uygulama ile ilgili kayıtların aşağıdaki gibi olması gerekmektedir.

Örneğin (X) firmasının 2021 hesap dönemi net kârının 20 milyon TL, 4691 sayılı Kanun kapsamında istisna kazancının ise 1 milyon TL olduğu kabul edildiğinde;

-----01.01.2022-----

590 DÖNEM NET KÂRI 20.000.000

570 GEÇMİŞ YILLAR KÂRI 20.000.000

----- / -----

Kurumlar vergisi beyanından sonra fon ayrılmış olduğunda

-----01.05.2022-----

570 GEÇMİŞ YILLAR KÂRI 20.000

549 AYRILAN FON 20.000

1 milyon lira istisna kazancın % 2'si tutarında ayrılması

Şirket, fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına yatırım yaptığı takdirde aşağıdaki kayıt yapılacaktır.

-----31.12.2022-----

242 İŞTİRAKLER 20.000

102 BANKALAR 20.000

GİRİŞİM SERMAYESİ SEÇİMİNDE VERGİ AVANTAJLARI

Girişim sermayesi fonunun indirim konusu yapılabilmesi için;

●İlgili yılda ayrılan fon tutarının beyan edilen gelirin %10'unu, toplam fon tutarının ise öz sermayenin %20'sini aşmaması,

●Fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar Türkiye'de kurulmuş veya kurulacak olan ve Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya fonlarına yatırım yapılması,

●Ayrılan fon tutarının ilgili yılın kurumlar vergisi beyannamesinde ayrıca gösterilmesi gerekmektedir.

4691 Sayılı Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan girişimcilere yatırım yapılması halinde ise Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun Geçici 4. Maddesi kapsamında sağlanan sermaye desteği kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

Bu takdirde yatırımın indirim konusu yapılabilmesi için,

●Kurum kazancının %10'unu aşmaması,

●Öz sermayenin %20'sini aşmaması,

●Yıllık 1 milyon TL'yi aşmaması,

●En az 4 yıl boyunca ilgili şirkette kalması,

Gerekmektedir.

Örneğin

2021 yılı KV beyannamesinde 3.000.000 TL Ar-Ge İndirimi mevcut olan bir firmanın Öz Kaynak Tutarı: 20.000.000 TL, Kazancı 10.000.000TL dir.

Ar-Ge İndiriminin % 2 si olan 60.000 TL'sini 2022 yılı içinde özel hesapta karşılık ayırmış ve bu tutarı Teknoloji Geliştirme Bölgesinde Kuluçka Merkezinde faaliyette bulunan X AŞ'ye sermaye olarak koymuştur.

Firma Kuluçka Merkezindeki işletmeye yatırım yaptığı için 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu Geçici 4.Maddesi kapsamında indirim hakkına sahiptir.

Firmanın Öz kaynak tutarının % 20'si 4.000.000TL, Kazancının % 10'u 1.000.000 TL'dir. Buna göre istisna uygulanabilir en üst sınır firma için 1.000.000 TL olarak hesaplanmıştır.

Firmanın yaptığı 60.000 TL tutarındaki sermaye yatırımı 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu Geçici 4. maddesi kapsamında 2022 yılında (KV ORANI %23) İndirim olarak dikkate alınabilecektir. X A Ş yaptığı 60.000 TL'lik yatırım için Kurumlar Vergisinde 13.800 TL vergi avantajı yaratabilecektir.

Diğer bir örneğe göre ise,

Firmanın 2021 yılı kazancı 20.000.000 TL, dönem sonu öz sermayesi 1.000.000 TL.

KKEG 3.000.000 TL, istisna kapsamında teknopark kazancı 5.000.000 TL, yatırım indirimi tutarı 2.000.000 TL ve geçmiş yıl zararı 3.000.000 TL bulunmaktadır.

Şirket beyan edilen gelirin $[20.000.000+3.000.000-5.000.000-2.000.000-3.000.000=13.000.000]$ %10'u olan 1.300.000 TL'yi girişim sermayesi fonu olarak ayırarak özel fon hesabına almıştır.

Bu durumda (A) A.Ş., beyan edilen gelirin %10'unu ve dönem sonu öz sermayesinin %20'sini aşmayacak şekilde ayırdığı girişim sermayesi fonunu, 25/4/2022 tarihine kadar vereceği 2021 yılı kurumlar vergisi beyannamesinde indirim konusu yapabilecektir.

İlgili işletme Nisan 2022 ayında Kurumlar Vergisi Beyannamesini beyan ettikten sonra 7263 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile uygulanması gereken Girişim Sermayesi zorunluğunu yerine getirmek için (5.000.000 TL) teknopark kazancının % 2'si olan 100.000 TL'yi Özel Fonlar hesabına aktarmıştır.

Şirket 2022 yıl sonuna kadar Türkiye'de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması amacıyla Girişim Sermayesi Yatırım Fonuna 1.400.000 TL yatırmıştır.

Buna göre firma KVK 10/g ve 7263 Sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak sorumluluklarını yerine getirmiş olmaktadır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bilançoda oluşturulan fonun pasifte ne kadar süre kalacağı yasada belirlenmemiş, üstelik usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmış olmakla birlikte bugüne kadar yönetmelik yayınlanmamıştır. Yayınlanacak yönetmelikte bu sürenin 5 yıl olacağı düşünülmektedir. Ancak kuluçka merkezlerinde faaliyet gösteren kuluçka firmalarının ruhsat süreleri 3 yıl ile sınırlı bulunmaktadır. Dolayısıyla bu alanda yatırım yapan firmaların 3 yıl sonunda ne gibi bir işlem yapacakları şu anda bilinmez vaziyettedir. Dolayısıyla bu alanda bir düzenleme yapılması ve 3 yıllık sürenin yeterli kabul edilmesi uygun olacaktır.

Diğer yandan firmaların yatırım yaptığı araçların satılması durumunda ne gibi bir işlem yapılacağı ya da yatırım yapılan şirketlerin iflası ya da tasfiyesi durumunda nasıl bir durumla karşılaşılacağı hususlarının da açıklığa kavuşturulmasında yarar bulunmaktadır.

5746 sayılı Kanunla ilgili Sanayi Bakanlığı Kanun çıkalı bugün itibariyle 1 yıl 4 ay geçmesine karşın henüz yönetmeliği çıkarmamış olması ve 4691 sayılı Kanunla ilgili çıkarılan yönetmelikte ise gerekli açıklamaların yapılmamış olması uygulamanın nasıl yapılacağı konusunda tereddütler doğurmaktadır.